

Kunnskapsdepartementet

Pb 8119 Dep

0032 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:
10/281-2

Vår dato:
04.01.2011

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov - kompetanseregler m.m. jf KDs høringsbrev av 20.10.2010.

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) takker for muligheten til å avgi høring til foreslåtte endringer i opplæringsloven og privatskoleloven. Vi avgir i denne saken høringsuttalelse også på vegne av Universitets- og høgskolerådet, og vil først og fremst legge vekt på endringsforslag som gjelder fagkompetanse og politiattest i vår uttalelse.

Kompetansekrav ved tilsetting i undervisningsstilling

I notatet som sendes på høring vises det til at læreren er den enkeltfaktoren som i høyest grad påvirker elevenes læring, mestring og gjennomføring, både direkte og mer indirekte. Videre sies det at læreren må ha god faglig og metodisk kompetanse og at god fagbakgrunn er nødvendig for å kunne motivere og formidle kunnskap med tyngde, trygghet og entusiasme. Innledningsvis vil vi gi generell støtte til departementets ønske om å styrke faglig og metodisk kompetanse hos lærere, og i forlengelse av dette også spesiell støtte til forslaget om å lovfeste krav om relevant kompetanse for å *undervise i fag*, ikke bare for å bli vurdert kvalifisert *tilsatt* som lærer. Vi har forståelse for at dette forslaget først kan tre i kraft når de første kullene fra grunnskolelærerutdanningene uteksamineres, fra og med høsten 2014.

Fra 1. august 2008 måtte allmennlærere ha minimum 60 studiepoeng i norsk, matematikk og engelsk for å kunne undervise i disse fagene på ungdomstrinnet. De nye grunnskolelærerutdanningene innebærer at fremtidige lærere på ungdomstrinnet som hovedregel vil ha 60 studiepoeng i tre undervisningsfag. Lærere på barnetrinnet vil ha 30 studiepoeng i tre undervisningsfag og 60 studiepoeng i ett undervisningsfag. Norsk og matematikk er obligatoriske fag i utdanningen for 1-7. trinn. I utdanningen for 5.-10. trinn er alle undervisningsfag valgfrie.

Departementet ber om at høringsinstansene særlig uttaler seg om hvorvidt de mener at nye kompetansekrav knyttet til undervisningen i de enkelte fag, bør innføres på alle trinn og i alle fag. NRLU vil gi en entydig tilbakemelding til Departementet: Det bør stilles samme krav til undervisningskompetanse, uavhengig av fag. Samtidig kan det diskuteres om antall studiepoeng er det eneste kriteriet for vurdering av kompetanse. Innen noen fag er det allerede innført kompetansevurdering etter andre kriterier innenfor UH-sektoren. Dette gjelder særlig innenfor de praktisk- estetiske fagene. Vi har også ulike kompetansevurderinger av ansattes fagbakgrunn, f.eks når det gjelder førsteamanuenser og førstelektorer. Men det er ingenting som tilsier at det kreves mer kompetanse for å gi god

undervisning i ett fag enn i ett annet. Alle lærere trenger god kompetanse i fagene de underviser i, om det er norsk, matematikk, musikk, engelsk, eller andre fag. Vi er også inneforstått med at dersom det stilles like eller tilsvarende krav til kompetanse for alle fag, så vil det i en periode kunne medføre at det åpnes for mer bruk av unntak ved tilsetting. Vi mener likevel at dette er viktige signal å gi om hvilken kompetanse man forventer lærere har for å kunne undervise i alle fag i skolen.

En konsekvens av ovennevnte, vil være at departementets kommentar om at alle lærere som har tatt ny grunnskolelærerutdanning for trinn 1.-7 vil oppfylle kompetansekravet for undervisning på barnetrinnet fordi norsk/samisk og matematikk er obligatorisk, ikke vil gjelde. Vi kan gjerne delta i en diskusjon om hvilke fag som er de viktigste i skolen, men mener at det sentrale her ikke er å vurdere fagene opp mot hverandre, men å sikre at vi gir elevene en best mulig skolegang. Det vil si at vi ivaretar alle fagene som vi har vurdert som viktige nok til å bli skolefag. Når forskning viser at lærere gir bedre undervisning i fag der de selv har utdanning, så mener vi det bør stilles forventninger til skolene om at de tilsetter personale med den kompetansen som gir elevene best undervisning. Det er dette, og ikke en intern gradering av fagenes betydning som er vårt hovedargument for at alle fag skal stille like kompetansekrav til læreren som underviser i dem.

Departementet ber også særskilt om høringsinstansenes syn på hvorvidt kompetansekravene for undervisning bør gjelde for midlertidig tilsatte. NRLU mener at det i utgangspunktet må stilles samme krav til midlertidige ansatte, som til fast ansatte. Vi ser ikke noen grunn til å senke kravene her, noe som særlig vil kunne ramme skoler som allerede sliter med gjennomtrekk i lærerstabene. Hensynet til skolebarna må her veie tyngre enn hensynet til ukvalifiserte lærere. Imidlertid ser vi at det må åpnes for unntak i de tilfeller der det ikke er mulig å skaffe kvalifiserte lærere. Vi mener også det må være mulig å tilsette lærere på vilkår om at påbegynt utdanning fullføres, dersom det ikke finnes søkere som fyller kompetansekravene.

Departementet anbefaler videre at bestemmelsene om kompetansekrav til undervisning i videregående skole innføres med virkning fra 2012, siden det her ikke foreslås endringer i utdanningene, og ønsker høringsinstansenes syn på hvorvidt dette er ønskelig. NRLU støtter departementets anbefaling her. Vi støtter også departementets vurderinger når det gjelder godkjenning av kompetanse hos lærere som allerede er i skoleverket, men er i den forbindelse ekstra tilfreds med satsingen som nå gjøres på etter- og videreutdanning av lærere.

Private skoler godkjent etter privatskoleloven må i dag forholde seg til kompetansekravene i opplæringsloven, med forskrift. Departementet foreslår ingen endringer i dette. NRLU støtter dette, ettersom vi mener det ikke bør være ulike krav til kvalitet, avhengige av om skolene er private eller offentlige.

Departementet foreslår at der kompetansereglene stiller krav til kompetanse i faget norsk, stilles tilsvarende krav for faget samisk. Departementet mener at norsk og samisk som førstespråk bør likestilles. NRLU er enig i denne vurderingen.

På bakgrunn av de foreslåtte løsningene med betydelige tilpasninger både for lærere med utdanning fra tidligere og i forhold til unntaksmulighetene, vil det foreslåtte krav til kompetanse for undervisning, etter departementets vurdering, ikke ha vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes synspunkter på dette da det er vanskelig å overskue alle de praktiske konsekvensene av de foreslåtte endringene i regelverket. Uttalelsene i høringen vil bli tillagt stor vekt ved eventuell utforming av endrede kompetansekrav. NRLU har ikke oversikt over hvilke økonomiske konsekvenser endrede krav til kompetanse for undervisning vil få.

Politiattest

Det skilles mellom hva som fremkommer i den generelle lovgivningen og av regler inntatt i spesiallovgivningen. En regulering av hvilke konsekvenser en anmerkning på politiattesten skal få, må gjøres i spesiallovgivningen, i vårt tilfelle i opplæringsloven. NRLU har tidligere uttalt at vi mener at flere forhold enn seksuelle overgrep mot barn bør fremkomme i politiattesten for den som skal ansettes i grunnskolen. Vi er fortsatt av denne oppfatning, og mener at for eksempel dommer for volds- og rusmisbruk også bør fremkomme på politiattesten. Vi mener det bør fremkomme i opplæringsloven hvilke konsekvenser slike forhold kan få, og at det kan medføre utestengning fra lærerutdanningene. En klarere hjemmel her ville også lette utdannings- institusjonenes arbeid med å veilede ut studenter som ikke er skikket til å arbeide med barn og unge, og fungere som en ekstra kvalitetssikring av de lærere som utdannes.

Vi støtter departementet i at seksuelle overgrep mot barn fortsatt skal føre til ansettelsesforbud i grunnskole, skolefritidsordning og musikk- og kulturskole.

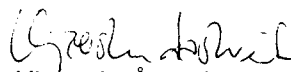
For videregående opplæring, med langt større barn, mener departementet det er mer nærliggende med en ordning uten et generelt yrkesforbud, men hvor det er opp til arbeidsgiver å vurdere konsekvensene av anmerkninger på politiattesten. På denne bakgrunn foreslås hverken å fjerne eller utvide det eksisterende yrkesforbudet. Departementet ber spesielt om synspunkter fra høringsinstansene på dette spørsmålet. NRLU er noe i tvil i dette spørsmålet, ettersom et generelt yrkesforbud ikke åpner for skjønnsmessige vurderinger, noe som kan være viktig. Samtidig er seksuelle overgrep en så alvorlig overtredelse, og selv om barna er langt større her, som KD påpeker, så er de fortsatt barn. Vi heller derfor til at det generelle yrkesforbudet bør utvides til også å gjelde for videregående skole. Det er ingen menneskerett å være lærer, og det viktigste hensynet må alltid ligge hos barnet og dets trygghet.

Når det gjelder krav om botid for utenlandske søkere utenfor EØS-landene, til stillinger i skolen, er vi enige med departementet i at det ikke er hensiktsmessig å innføre krav om botid. Vi støtter Barne- og likestillings- og inkluderingsdepartementets vurdering om at spørsmål om krav om botid bør vurderes samlet for alle områder som krever politiattest.

Vi støtter departementet i at det kreves fremlagt politiattest etter opplæringsloven og privatskoleloven i forbindelse med ansettelse til "skolelignende aktivitetstilbud".

Vennlig hilsen

Knut Patrick Hanevik
leder, NRLU

Kjærstin Åstveit
sekretær, NRLU